

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

ЗА П О В Е Д

№ РД09-398/ 12.02.2021 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и 2 от Административнопроцесуалния кодекс

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавен изпит за придобиване на втора степен на професионална квалификация за специалност код **5420701** „Производство на обувни изделия“ от професия код **542070** „Оператор в производство на обувни и коженогалантерийни изделия“ от професионално направление код **542** „Производствени технологии - текстил, облекло, обувки и кожи“.

12.2.2021 г.

X

КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ
Министър на образованието и науката
Signed by: Krasimir Georgiev Valchev

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА
ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СПОО	Наименование
Професионално направление	542	Производствени технологии - текстил, облекло, обувки и кожи
Професия	542070	Оператор в производство на обувни и коженогалантерийни изделия
Специалност	5420701	Производство на обувни изделия

Утвърдена със Заповед № РД09-398/ 12.02.2021 г.

София, 2021 г.

I. ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за провеждане на държавния изпит за придобиване на втора степен на професионална квалификация по специалност код **5420701 „Производство на обувни изделия“**, професия код **542070 „Оператор в производство на обувни и коженогалантерийни изделия“** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение почл.6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване на втора степен по изучаваната професия „Оператор в производство на обувни и коженогалантерийни изделия“, специалност „Производство на обувни изделия“ .

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) и чл. 2, ал. 1 и 2 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация.

II. ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

Националната изпитна програма включва:

- за частта по теория на професията – осемнадесет изпитни теми с кратко описание на учебното съдържание по всяка тема и указание за разработване на писмен тест по всяка изпитна тема;
- за частта по практика на професията - указание за съдържанието на индивидуалните задания;
- критериите за оценяване на резултатите от обучението;
- система за оценяване;
- препоръчителна литература.
- Приложения:
  - а. Примерен изпитен билет;
  - б. Примерно индивидуално задание;
  - в. Примерно указание за разработване на писмен тест.

Държавният изпит – част по теория на професията, се провежда като писмен изпит по една и съща изпитна тема за учениците и/или за обучаваните за дадено училище или обучаваща институция.

Училището/обучаващата институция въз основа на писмено заявено желание на обучаемите по чл. 3, ал. 11 от Наредба № 1 от 19.02.2020 г. за организацията и провеждането на изпитите за придобиване на професионална квалификация може да организира провеждането на държавния изпит – част по теория на професията като писмен тест.

С изпитната тема или изпитния тест се проверява задължителното за усвояване и контрол учебно съдържание на равнища „Знание“, „Разбиране“ и „Приложение“, като броят и равнището на всяка задача се определят към критериите за оценка за всяка изпитна тема.

При избран от училището/обучаващата институция вариант на провеждане на изпита с писмен тест въз основа на критериите за оценка към всяка изпитна тема се съставят тестовите задачи.

Всяка тестова задача задължително съдържа глагол (при възможност започва с глагол), изразяващ действието, което трябва да извърши обучаваният, и показващ равнището по таксономията на Блум, еталона на верния отговор и ключ за оценяване - пълния отговор, за който се получават максимален брой точки съобразно равнището на задачата, определени в таблицата за критериите за оценка на всяка изпитна тема.

Към всеки тест се разработва:

1. Указание за работа, която включва:

- целта на теста - какви знания и умения се оценяват с него;
- представяне и описание на теста - брой задачи, типология (задачи със свободен отговор; задачи за допълване/съотнасяне; задачи с избран отговор) и начин на работа с тях;
- продължителност на работа с теста;
- начин на оценяване на резултатите от теста.

2. Методически указания за комисията по оценяване

Всеки член на комисията по оценяване получава тестовите задачи, еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

За оценката на писмена работа по изпитна тема комисията по оценяване на изпита – част по теория на професията, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира определеният брой присъдени точки.

За оценката на писмения тест комисията използва еталона на верния отговор и ключ за оценяване.

Чрез държавния изпит – част по практика на професията и специалността, се проверяват и оценяват професионалните умения и компетентности на обучаваните, отговарящи на **втора** степен на професионална квалификация. Изпитът се провежда по индивидуални задания и критерии за оценяване, изготвени от комисията за провеждане и оценяване на изпита - част по практика на професията. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с един повече от броя на явяващите се в деня на изпита.

III. ИЗПИТНИ ТЕМИ

Изпитна тема № 1: Кроене на лицеви и хастарски детайли на саята от естествени материали

Видове естествени материали за изработване на лицеви и хастарски детайли за обувки. Подготовка на материалите за кроене. Свойства на материалите при разкрояване. Методи за кроене и системи за вместване на детайлите при кроене. Машини и съоръжения за кроене. Организация на работното място за кроене.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 1</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Прави характеристика на видовете материали за лицеви и хастарски детайли за обувки	6
2. Описва подготовката на материалите за кроене	12
3. Описва свойствата на материалите при разкрояване	16
4. Обяснява методите и системите за кроене и избира подходящ метод	38
5. Познава видовете машини и съоръжения за кроене	16
6. Описва организацията на работното място на крояча	12
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 2: Кроене на детайли от изкуствени материали и текстил

Видове материали за основни и спомагателни детайли при изработване на обувки. Подготовка на материалите за кроене. Свойства на материалите при разкрояване. Методи и системи за кроене. Машини и съоръжения за кроене - схеми на хидравлични и мостови щанц машини. Организация на работното място за кроене.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 2</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Прави характеристика на видовете материали	6
2. Описва подготовката на материалите за кроене	12
3. Описва свойствата на материалите при разкрояване	16
4. Обяснява методите и системите за кроене и избира подходящ метод	38
5. Познава видовете машини и съоръжения за кроене	16
6. Описва организацията на работното място на крояча	12

Общ брой точки:	100
------------------------	------------

Изпитна тема № 3: Обработка на скроените лицеви детайли на саята

Цел и същност на видовете обработки. Технологични изисквания при изпълнение на видовете обработки. Машини и съоръжения, необходими при изпълнение на операциите. Общо устройство на трашачна машина (по схема). Организация на работното място на трашача.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 3</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Описва целта и същността на видовете обработки	18
2. Описва технологичните изисквания при изпълнение на видовете обработки	34
3. Познава машините и съоръженията, необходими за изпълнение на различните видове обработки и описва по схема общото устройство на трашачна машина	36
4. Описва организацията на работното място на трашача	12
Общ брой точки:	100

Дидактически материали: Схема на трашачна машина

Изпитна тема № 4: Обработка на видимите краища на детайлите на саята

Цел и същност на видовете обработки. Видове обработки на видимите краища на детайлите. Общо устройство на машината за подгъване края на детайлите с термопластично лепило (по схема). Технологични изисквания при изпълнение на подготвителни операции. Организация на работното място на оператора-подгъвач.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 4</i>	<i>Максимален брой точки</i>
1. Описва целта и същността на видовете обработки на видимите краища на детайлите.	16
2. Обяснява и изобразява видовете подготвителни операции (обработки)	30
3. Обяснява по схема общото устройство и действие на подгъвачна машина	16
4. Описва технологичните изисквания при подгъване	30
5. Описва организацията на работното място на подгъвача	8
Общ брой точки:	100

Дидактически материали: Схема на машина за подгъване края на детайлите

Изпитна тема № 5: Украса на лицевите детайли на саята

Видове украси. Характеристика на видовете материали за украса. Общо устройство на машините за перфорация (по схема). Технологични изисквания при изпълнение на обработките на детайлите за украса. Организация на работното място на работника извършващ перфорация на детайлите.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5	Максимален брой точки
1. Обяснява и изобразява видовете украси	16
2. Прави характеристика на видовете материали за украса	32
3. Обяснява по схема общото устройство и действие на машината за перфорация	16
4. Описва технологичните изисквания при изпълнение на обработките на детайлите за украса	30
5. Описва организацията на работното място на работника извършващ перфорация на детайлите	6
Общ брой точки:	100

Дидактически материали: Схема на машина за перфорация

Изпитна тема № 6: Обработка на скроените ходилни детайли

Цел и същност на видовете обработки. Технологични изисквания при изпълнение на видовете обработки. Машини и съоръжения, необходими при изпълнение на операциите. Общо устройство на шпалт машина (по схема). Организация на работното място за работа на шпалт машина за твърди кожи.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6	Максимален брой точки
1. Описва целта и същността на видовете обработки	18
2. Описва технологичните изисквания при изпълнение на видовете обработки	34
3. Познава машините и съоръженията, необходими за изпълнение на различните видове обработки и обяснява по схема общото устройство на шпалт машина за твърди кожи	36
4. Описва организацията на работното място за работа на шпалт машина за твърди кожи	12
Общ брой точки:	100

Дидактически материали: схема на шпалт машина за твърди кожи

Изпитна тема № 7: Ушиване на сая тип „деколте” с цял юз

Организация на работата в шивашкия цех. Класификация на шевните машини за изработване на сая. Технологични изисквания при конечните шевове. Фактори, влияещи върху здравината на шеговете. Общо устройство и основни механизми на права шевна машина (по схема). Фази на образуване на двуконечен затворен шев. Технологична последователност при сглобяване на саята.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 7	Максимален брой точки
1. Описва организацията на работата в шивашкия цех и класификацията на шевните машини за изработване на сая	16
2. Описва технологичните изисквания при конечните шевове	12
3. Обяснява факторите, влияещи върху здравината на шеговете	12
4. Обяснява по схема общото устройство на права шевна машина	16
5. Обяснява по схема фазите на образуване на двуконечен затворен шев	16
6. Описва технологичната последователност за конфекциониране на сая тип „деколте” с цял юз	28
Общ брой точки:	100

Дидактически материали: Схема на фазите на образуване на двуконечен затворен шев и схема на права шевна машина

Изпитна тема № 8: Ушиване на сая тип „Молиер“

Организация на работата в шивашкия цех. Класификация на шевните машини за изработване на сая. Технологични изисквания при конечните шевове. Фактори, влияещи върху здравината на шеговете. Общо устройство и основни механизми на бутилкова шевна машина (по схема). Фази на образуване на двуконечен затворен шев. Технологична последователност на операциите при сглобяване на сая тип „Молиер“.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 8	Максимален брой точки
1. Описва организацията на работата в шивашкия цех и класификацията на шевните машини използвани при изработване на сая	16
2. Описва технологичните изисквания при конечните шевове	12
3. Обяснява факторите, влияещи върху здравината на шеговете	12
4. Обяснява по схема общото устройство на бутилкова шевна машина	16
5. Обяснява по схема фазите на образуване на двуконечен затворен шев	16
6. Описва технологичната последователност за конфекциониране на сая тип „Молиер“	28
Общ брой точки:	100

Дидактически материали: Схема на фазите на образуване на двуконечен затворен шев и схема на бутилкова шевна машина

Изпитна тема № 9: Ушиване на сая тип „Безек“

Организация на работата в шивашкия цех. Класификация на шевните машини в цеха за конфекционирание. Видове шевове използвани за ушиване на саи. Технологични изисквания при конечните шевове. Фактори, влияещи върху здравината на шевове. Общо устройство и основни механизми на бутилкова шевна машина (по схема). Фази на образуване на двуконечен затворен шев. Технологична последователност при сглобяване на сая тип „Безек“.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9	Максимален брой точки
1. Описва организацията на работата в шивашкия цех и класификацията на шевните машини в цеха за конфекционирание	16
2. Описва технологичните изисквания при конечните шевове	12
3. Изброява факторите, влияещи върху здравината на шевове	12
4. Обяснява по схема общото устройство на бутилкова шевна машина	16
5. Обяснява по схема фазите на образуване на двуконечен затворен шев	16
6. Описва технологичната последователност за конфекционирание на сая тип „Безек“	28
Общ брой точки:	100

Дидактически материали: Схема на фазите на образуване на двуконечен затворен шев и схема на бутилкова шевна машина

Изпитна тема № 10: Подготвителни операции при формуване на саята върху калъпа

Методи за формуване на саи. Видове подготвителни операции преди формуване на саи. Технологични изисквания за изпълнение на операциите. Използвани машини и съоръженият преди формуване на саите. Устройство на четирисекционна опъвалка на саи (по схема). Лепила, използвани преди формуването на саите. Организация на работното място за подготовка на саите преди формуване.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 10	Максимален брой точки
1. Класифицира методите за формуване на саи	18
2. Обяснява операциите за подготовка преди формуване на саите	18
3. Описва технологичните изисквания за изпълнение на операциите	16
4. Познава машините и съоръженията използвани преди формуване на саите и обяснява по схема четирисекционна опъвалка на саи.	24
5. Описва видовете лепила, техните свойства и приложение в процеса преди формуване на саите	14

6. Описва организацията на работното място за подготовка на саите преди формуване.	10
Общ брой точки:	100

Дидактически материали: Схема на четирисекционна опъвалка на саи

Изпитна тема № 11: Формуване на сая чрез теглене върху калъпа

Класификация на методите за формуване на сая. Операции за формуване. Технологични изисквания за изпълнение на операциите. Използвани машини и съоръжения за формуване на саи. Устройство на шпиц автомат (по схема). Термопластични лепила, използвани при формуването.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 11	Максимален брой точки
1. Класифицира методите за формуване на саи	18
2. Обяснява операциите за формуване	18
3. Описва технологичните изисквания за изпълнение на операциите	16
4. Прави описание на използваните машини и съоръженията за формуване на саите и обяснява по схема устройството на машина за върхово теглене на саята (шпиц автомат)	24
5. Описва видовете термопластични лепила, техните свойства и приложение в процеса на формуване на саите	14
6. Описва организацията на работното място на оператора за върхово формуване на саята.	10
Общ брой точки:	100

Дидактически материали: Схема на шпиц автомат

Изпитна тема № 12: Закрепване на ходилото чрез лепене

Характеристика на метода за закрепване на ходилото чрез лепене. Подготвителни операции за закрепване на ходилото. Технологична последователност на операциите при този вид закрепване. Фактори, влияещи върху здравината на закрепването. Материали за закрепване. Видове машини и съоръжения за закрепване на ходилото. Устройство на преса за залепване на ходила с хидравлично действие (по схема). Организация на работното място.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 12	Максимален брой точки
1. Описва метода за закрепване на ходилото чрез лепене	18
2. Описва подготвителните операции за закрепване на ходилото	18
3. Описва технологичната последователност за закрепване	18
4. Изброява факторите, влияещи върху здравината на закрепване	12
5. Изброява материалите за закрепване	10
6. Прави описание на машините и съоръженията за закрепване на ходилото и обяснява по схема устройството на преса за залепване на ходила с хидравлично действие	18

7. Описва организацията на работното място	6
Общ брой точки:	100

Дидактически материали: Схема на преса за залепване на ходила с хидравлично действие

Изпитна тема № 13: Механични методи за закрепване на ходилото

Характеристика на механичните методи за закрепване на ходилото. Подготвителни операции за закрепване на ходилото. Технологична последователност на закрепване при трандафорен метод. Фактори, влияещи върху здравината на закрепване. Материали, използвани за закрепване на ходилото. Видове машини и съоръжения за закрепване на ходилото. Общо устройство на трандофор машина (по схема). Организация на работното място на оператор на трандофор машина.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13	Максимален брой точки
1. Класифицира методите за закрепване на ходилото	18
2. Описва подготвителните операции за закрепване на ходилото	18
3. Описва технологичната последователност на операциите за закрепване	18
4. Изброява факторите, влияещи върху здравината на закрепване	12
5. Изброява материалите за закрепване на ходилото	10
6. Познава видовете машини и съоръжения за закрепване на ходилото и обяснява по схема общото устройство на трандофор машина	18
7. Описва работното място на оператора на трандофор машина	6
Общ брой точки:	100

Дидактически материали: Схема на трандофор машини

Изпитна тема № 14: Закрепване на ходилото чрез леене

Характеристика на метода за закрепване на ходилото чрез леене. Подготовка за закрепване на ходилото. Технологична последователност на операциите за закрепване. Фактори, влияещи върху здравината на закрепването. Материали за закрепване. Видове машини и съоръжения за закрепване на ходилото. Общо устройство на машина за леене на ходила (по схема). Организация на работното място.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 14	Максимален брой точки
1. Класифицира методите за закрепване на ходилото	18
2. Описва подготвителните операции за закрепване на ходилото	18
3. Описва технологичната последователност на операциите за закрепване	18
4. Изброява факторите, влияещи върху здравината на закрепване	12
5. Изброява материалите за закрепване	10
6. Познава машините и съоръженията за закрепване на ходилото и	18

обяснява по схема общото устройство на машина за леене на ходила	
7. Описва организацията на работното място	6
Общ брой точки:	100

Дидактически материали: Схема на машина за леене на ходила

Изпитна тема № 15: Химична дообработка на лицевата част на обувката

Същност на дообработката. Цели на дообработката. Материали, използвани при дообработката на обувките. Общо устройство на камера за пулверизация. Принцип на действие на пневматичен пулверизатор за нанасяне на апретури (по схема). Организация на работното място за извършване на химична дообработка на обувките.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 15	Максимален брой точки
1. Дефинира целите на дообработката на лицевата част на обувката	22
2. Описва същността на дообработката на лицевата част на обувката	22
3. Описва материалите, използвани при дообработката	28
4. Обяснява общото устройство на камера за пулверизация и на пневматичен пулверизатор за нанасяне на апретури по схема	22
5. Описва организацията на работното място за извършване на химична дообработка на лицевата част на обувките	6
Общ брой точки:	100

Дидактически материали: Таблица с видовете химични бои, използвани в обувната промишленост. Схеми на пневматичен пулверизатор за нанасяне на апретури

Изпитна тема № 16: Механична дообработка на ходилната част на обувката

Същност на механичната дообработка на ходилото. Цели на дообработката. Материали, необходими за механичната дообработка. Общо устройство на съоръженията за механична дообработка. Общо устройство на фрез машина за дообработка на ходила и токове (по схема). Организация на работното място за дообработка на ходилото.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 16	Максимален брой точки
1. Дефинира целите на дообработката на ходилото	22
2. Описва същността на дообработката	22
3. Описва материалите, използвани при дообработката	28
4. Познава съоръженията за механична дообработка и обяснява по схема общото устройство на фрез машина	22
5. Описва организацията на работното място	6
Общ брой точки:	100

Дидактически материали: Схема на фрез машина

Изпитна тема № 17: Контрол на качеството в процеса на изработване на обувките

Видове контрол на материалите в обувното производство. Методи за контрол. Фактори, определящи качеството на обувките. Дефекти, възникващи при работа с различните видове машини. Организация на работното място на качествения контрол.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 17	Максимален брой точки
1. Познава видовете контрол на материалите в обувните изделия	22
2. Описва методите на контрол на обувните изделия	22
3. Обяснява факторите, определящи качеството на обувните изделия	28
4. Анализира видовете дефекти	22
5. Описва работното място на окачествителя	6
Общ брой точки:	100

Изпитна тема № 18: Оценка на качеството на готови обувни изделия

Видове контрол на качеството на продукцията в обувното производство. Стандартизация и контрол на качеството. Фактори, определящи качеството на готовите обувни изделия. Дефекти, възникващи в процеса на работа с различните видове машини. Причини за възникване на дефектите и начини за отстраняването им. Показатели характеризиращи качеството на обувните изделия и методи за оценка на качеството. Организация на работното място на качествения контрол

Критерии за оценяване на изпитна тема № 18	Максимален брой точки
1. Познава видовете качествен контрол на продукцията	18
2. Описва видовете стандарти и технически изисквания	18
3. Обяснява факторите, определящи качеството на готовите изделия	20
4. Анализира видовете дефекти	20
5. Познава показателите характеризиращите качеството на обувните изделия методите за оценка на качеството	18
6. Описва работното място на окачествителя	6
Общ брой точки:	100

IV. УКАЗАНИЯ ЗА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ИНДИВИДУАЛНИТЕ ЗАДАНИЯ

Индивидуалното задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване трите имена на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, крайния срок на изпита – дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните задания се изготвят от комисията за провеждане и оценяване на изпита част по практика на професията и специалността в училището/обучаващата институция. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

Примерно индивидуално практическо задание № 1: Да се изработи сая на дамско деколте от лицева кожа (модел по задание на училището/обучаващата институция)

Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на индивидуалното задание:

- **Техническо описание:** Дамско деколте № 37 с височина на тока 3 см. Наличните материали за изпълнение на заданието са: телешка напа за лицевата част на саята, естествен хастар за кобарак и изкуствена кожа за хастар юз и втерни. Ушива се сая на модел деколте.
- **Технически изисквания:**
  - Получаване на готови скроени лицеви, хастарски и междинни детайли.
  - Подготовка на скроените детайли за конфекциониране на саята
  - Трашене на лицеви детайли за залягане – широчина на траша на горен детайл 0,8 мм; долен детайл 0,5 мм
  - Трашене на лицеви детайли за подгъв – широчина на траша 0,8 мм
  - Трашене на лицеви детайли за чатия - широчина на траша 0,2 мм
  - Трашене на хастар кобарак за залягане - широчина на траша 0,5 мм
  - Поставяне на подлепки. Боядисване на видими ръбове.
  - Сглобяване на хастарската част на саята на права шевна машина, 4-5 бода в сантиметър, конци 60/3, игли с объл връх №70
  - Сглобяване на лицевата част на саята на бутилкова или права шевна машина.
  - Ушиване на задна част, 5 бода в сантиметър с конци 40/3, игли PCL № 75, заячки в долен край, оставяне на дълги конци в горен край.
  - Ушиване на странична чатия, 5 бода в сантиметър с конци 40/3, игли PCL № 75, заячки в долен край, оставяне на дълги конци в горен край.

- Мазане за ръчен подгъв с полихлоропропеново лепило
- Подгъване ръчно на деколте по горна линия с чук върху метална плоча. Подгъв 4мм
- Мазане за монтаж на лице и хастар сая с полихлоропропеново лепило (по горна линия – 0,5 см)
- Монтиране на лице към хастар на саята, като се оставя 4 мм излишък за обрязване.
- Кантиране на сглобената сая на бутилкова шевна машина с режещ нож, на 1,5 мм от ръба, 4 бода/см, конци 40/3, игла № 80 – балтия.
- Монтиране на бомбе
- Окачествяване и контрол на готовата сая.

2. Критерии за оценяване

За всяко индивидуално задание комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, разработва показатели по критериите, определени в таблицата. Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя.

Пример:

Критерии и показатели за оценяване	Максимален брой точки	Тежест
1. Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда		да/не
<p>1.1. Избира и използва правилно лични предпазни средства</p> <p>1.2. Правилно и по безопасен начин използва предметите и средствата на труда</p> <p>1.3. Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефинира и спазва предписания за своевременна реакция</p> <p><i>Забележка:</i> Критерий 1 няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).</p>		
2. Ефективна организация на работното място		5
2.1. Подреденост на инструменти, пособия и материали, осигуряваща удобство и точно спазване на технологията	2	
2.2. Целесъобразна употреба на материалите	2	
2.3. Работа с равномерен темп за определено време	1	
3. Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията		5

3.1. Обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост от други лица	3	
3.2. Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства)	2	
4. Правилен подбор на детайли, материали и инструменти съобразно конкретното задание		20
4.1. Преценява типа и вида на необходимите материали, детайли и инструменти според изпитното задание	10	
4.2. Правилно подбира количеството и качеството на необходимите материали, детайли и инструменти	10	
5. Спазване на технологичната последователност на операциите според практическото изпитно задание		20
5.1. Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите	10	
5.2. Спазва технологичната последователност на операциите в процеса на работа	10	
6. Качество на изпълнението на индивидуалното практическо задание		50
6.1. Всяка завършена операция съответства на изискванията на съответната технология	20	
6.2. Крайното изделие съответства на зададените технически параметри	20	
6.3. Изпълнява задачата в поставения срок	10	
Общ брой точки:	100	

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Оценяването на резултатите от държавния изпит за придобиване на втора степен на професионална квалификация по специалността код 5420701 „Производство на обувни изделия“, професия код 542070 „Оператор в производство на обувни и коженогалантерийни изделия“ е в точки, както следва:

- част по теория на професията - максимално 100 точки;
- част по практика на професията - максимално 100 точки.

Всяка част от държавния изпит е успешно положена при постигане на петдесет на сто от максималния брой точки.

Формирането на окончателната оценка от изпита е в съотношение - 40 процента частта по теория на професията и 60 процента частта по практика на професията от общия брой точки.

Окончателната оценка в брой точки се формира след успешното полагане на всяка част от изпита и се изчислява, както следва:

Окончателната оценка в брой точки е равна на $0,4 \times$ получения брой точки от частта по теория на професията + $0,6 \times$ получения брой точки от частта по практика на професията.

Окончателната оценка от брой точки се превръща в цифрова оценка с точност до 0,01 по формулата:

Цифрова оценка = окончателната оценка в брой точки x 0,06.

Окончателната оценката от държавния изпит за придобиване на квалификация по професията е с количествен и качествен показател, с точност до 0,01 и се определя, както следва:

- а) за количествен показател от 2,00 до 2,99 се определя качествен показател слаб;
- б) за количествен показател от 3,00 до 3,49 се определя качествен показател среден;
- в) за количествен показател от 3,50 до 4,49 се определя качествен показател добър;
- г) за количествен показател от 4,50 до 5,49 се определя качествен показател много добър;
- д) за количествен показател от 5,50 до 6,00 се определя качествен показател отличен.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Станчев, Ф. и колектив. Материалознание на обувната и кожено-галантерийна промишленост. С., Техника.1978.
2. Василев, С. Технология на производството на обувни изделия – I и II част. С., Техника.1992.
3. Владимир, В. Машини и съоръжения в производството на обувни изделия. С., Техника.1993.
4. Костов, И. Моделиране и конструиране. С., Техника.1982.
5. Цветков, П. Моделиране на спортни обувки. Технология на обувното и галантерийното производство. С., Техника.1982.
6. Миленкова А. Здравословни и безопасни условия на труд. София .2001.
7. Охрана на труда и противопожарна охрана. Модул – ЕООД. София 1996.

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. инж. Татяна Стоянова - Професионална гимназия по текстилни и кожени изделия, гр. София
2. Антонина Михайлова - Професионална гимназия по кожени изделия и текстил „Иван Богоров“, гр. Пловдив
3. инж. Добрина Данова - Професионална гимназия по кожени изделия и текстил „Иван Богоров“, гр. Пловдив

Съгласувано с:

1. доц. Николай Карев - Химикотехнологичен и металургичен университет, гр. София
2. Йордан Беловодски – изпълнителен директор на Българската асоциация за текстил, облекло и кожи
3. Ваньо Костадинов – член на УС на Българската асоциация за текстил, облекло и кожи

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

a) примерен изпитен билет

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ – ЧАСТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И
СПЕЦИАЛНОСТТА,
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕННА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

**по професия код 542070 „Оператор в производството на обувни и
коженогалантерийни изделия“**

специалност код 5420701 „Производство на обувни изделия“

Изпитен билет №.....

Изпитна тема:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
(изписва се точното наименование на темата с кратко описание на учебното съдържание)

Описание на дидактическите материали: .....

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ - ЧАСТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И
СПЕЦИАЛНОСТТА,**

**ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ВТОРА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

**по професия код 542070 „Оператор в производството на обувни и
коженогалантерийни изделия“**

специалност код 5420701 „Производство на обувни изделия“

И н д и в и д у а л н о п р а к т и ч е с к о з а д а н и е № . . . . .

На ученика/обучавания .....

(трите имена на ученика/обучавания)

от .....клас/курс, начална дата на изпита: ..... начален час: .....

крайна дата на изпита: ..... час на приключване на изпита: .....

1. Да се.....

(вписва се темата на практическото задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

.....
.....
.....
.....

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН: .....

(име, фамилия)

(подпис)

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия) (подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

в) Примерно указание за разработване на писмен тест

- **примерно указание за работа за учениците/курсистите и примерни тестови задачи с еталон за оценяване и ключ на верните отговори**

Указание за работа

Уважаеми ученици/курсисти,

Вие получавате тест, който съдържа ... задачи с различна трудност с максимален брой точки – 100. За всеки Ваш отговор ще получите определен брой точки, показан в долния десен ъгъл след всяка задача.

Целта на теста е да се установи равнището на усвоените от Вас знания и умения, задължителни за усвояване и контрол за придобиване на втора степен на професионална квалификация по професия „Оператор в производството на обувни и коженогалантерийни изделия“, специалност „Производство на обувни изделия“.

Отбелязването на верния според Вас отговор при задачите с избран отговор е чрез знак $\times$, а за другите типове задачи начина на отговор е описан в задачата.

При отбелязване на отговор, който искате да промените, оградете в кръгче грешното отбелязване и се подпишете пред него.

Някои задачи изискват не само познаване на учебното съдържание, но и логическо мислене, затова четете внимателно условията на задачите преди да посочите някой отговор.

Не отделяйте много време на въпрос, който Ви се струва труден, върнете се на него по-късно, ако Ви остане време.

Тестът е с продължителност ..... астрономически часа.

ЖЕЛАЕМ ВИ УСПЕХ !

- **разработване на тест**

Броят и равнището на тестовите задачи по всеки критерий се определят съобразно равнището, на което трябва да бъде усвоено съответното учебно съдържание, като общият брой задачи по всеки критерий трябва да носи максималния брой точки.

1. Таксономия на Блум – равнища и примерни глаголи

Равнище	Характеристика	Глаголи
I. Знание 0 - 2 точки	Възпроизвеждане и разпознаване на информация за понятия, факти, дефиниции	Дефинира, описва, посочва, изброява, очертава, възпроизвежда, формулира, схематизира
II. Разбиране 0 - 4 точки	Извличане на съществен смисъл от изучаваната материя. Интерпретация и трансформиране на информацията с цел нейното структуриране.	Преобразува, различава, обяснява, обобщава, преразказва, решава, дава пример за..., сравнява
III.	Пренос на нови знания и умения при	Изчислява, демонстрира,

Приложение 0 - 6 точки	решаване на проблемна или аварийна ситуация. Способност за използване на усвоената информация и формираните умения	открива, модифицира, разработва, свързва, доказва
-----------------------------------	--	---

2. Примерна матрица на писмен тест по изпитна тема № 7

Разработва се от комисията за подготовка и оценяване на изпита - част по теория на професията, като към таблицата за критерии за оценка по всяка тема се разписват графи 3, 4 и 5.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 7	Максимален Брой точки	Брой тестови задачи по равнища		
		I	II	III
		Знание 0-2 т.	Разбиране 0-4 т.	Приложение 0-6 т.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
1. Описва организацията на работата в шивашкия цех и класификацията на шевните машини за изработване на саи	16		1	2
2. Описва технологичните изисквания при конечните шевове	12	1	1	1
3. Обяснява факторите, влияещи върху здравината на шевовете	12	1	1	1
4. Обяснява по схема общото устройство на права шевна машина	16		1	2
5. Обяснява по схема фазите на образуване на двуконечен затворен шев	16		1	2
6. Описва технологичната последователност за конфекциониране на сая тип „деколте” с цял юз	28	2	3	2
Общ брой задачи:	22	4	8	10
Общ брой точки:	100	8	32	60
<p>При оценка на резултатите от теста максимален брой точки се поставя при отговор, съвпадащ с ключа за оценяване, както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 точки за тестовите задачи от равнище „Знание“ • 4 точки за тестовите задачи от равнище „Разбиране“ • 6 точки за тестовите задачи от равнище „Приложение“ 				

3. Препоръчителни тестови въпроси и задачи според типа на отговора:

- **1-ва група: въпроси и задачи със свободен отговор;**
  - Въпроси и задачи за свободно съчинение;
  - Въпроси и задачи за тълкуване;
- **2-ра група: въпроси и задачи за допълване (с полуоткрит отговор);**
  - Въпроси и задачи за допълване на дума, или фраза или елемент от чертеж/схема;
  - Въпроси и задачи за заместване;

- **3-та група: въпроси и задачи с изборен отговор**

- Задачи с един или повече верни отговори;
- Въпроси за избор между вярно и грешно

4. Примерни тестови задачи

4.1. Примерна тестова задача от равнище „Знание“

Посочете от какъв материал може да се изработи дамска сая тип „Деколте“:

- а) естествена лицева мека кожа, синтетика, текстил
- б) лицева кожа, картон, текстил
- в) кожухарски велур, естествена лицева мека кожа, синтетика
- г) кожа на косъм, кожухарски велур, картон

макс.2 т.

Еталон на верния отговор: а)

Ключ за оценяване:

Отговор а) – 2 точки

При посочени повече от един отговор – 0 точки

Всички останали отговори – 0 точки

4.2. Примерна тестова задача от равнище „Разбиране“

Определете вярното твърдение:

- а) шпалтирането е процес на изтъняване на детайлите от кожа в края за изминаване на съединителен шев и /или лицев шев.
- б) шпалтирането е процес на изтъняване на целите детайли
- в) шпалтирането има за цел да се премахне лицевото покритие

макс.4 т.

Еталон на верния отговор: б)

Ключ за оценяване:

Отговор б) - 4 точки;

При посочени повече от един отговор - 0 точки;

Всички останали отговори - 0 точки;

4.3. Примерна тестова задача от равнище „Приложение“:

Попълнете пропуснатите технологични процеси при изработване на дамска сая тип „Деколте“

- 1 Кроене на лицеви, хастарски и междинни детайли
- 2 .....
- 3 Подготвителни операции в шивашки цех - трашене, боядисване на видими краища, белязане (очертаване)
- 4 .....
- 5 Изработване на хастарската част на саята
- 6 .....
- 7 Поставяне на бомбе

макс. 6 т.

Еталон на верния отговори ключ за оценяване:

- 1 Скрояване
- 2 **Подготвителни операции в кроячен цех - шпалтиране, номериране, емблемиране, шагренене - 2 точки**
- 3 Подготвителни операции в шивашки цех - трашене, боядисване на видими краища, белязане (очертаване)
- 4 **Изработване на лицевата част на саята - 2 точки**
- 5 Изработване на хастарската част на саята
- 6 **Конфекционирание на саята - 2 точки**
- 7 Поставяне на бомбе